

Силлабус навчальної дисципліни «Психологія сім'ї»

Назва дисципліни	Психологія сім'ї
Шифр та назва спеціальності	Усі спеціальності
Назва освітньої програми	Усі програми
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна циклу загальної підготовки (циклу 1)
Обсяг дисципліни	4 кредити ЄКТС (120 г.): аудиторних - 40 г., з них: лекційних - 16 г., семінарських - 16 г.; самостійна робота студента - 88 г.
Терміни вивчення дисципліни	1-й курс магістратури, III-IV чверті.
Назва кафедри, яка викладає дисципліни	Кафедра інтегрованої педагогіки (III)
Провідний викладач (лектор)	Доц., канд.пед.наук Учитель Інна Борисівна E-mail: uchitelinna@gmail.com, кімн. 264 Профайл викладача: https://scholar.google.com.ua/citations?user=NmyJjF4AAAAJ&hl=ru
Форма навчання	Денна, заочна, дистанційна
Тип навчальної дисципліни за навчальним планом	Вибіркова дисципліна циклу загальної підготовки студентів, що навчаються за будь-якою Освітньою (Освітньо-професійною) програмою на другому (магістерському) рівні вищої освіти.
Мова викладання	Українська
Передумови вивчення дисципліни	Немає
Мета навчальної дисципліни	Сформувати у студентів позитивні настанови на сімейне життя, свідому активність у будівництві сімейних відносин.
Завдання дисципліни	Сформувати систематизоване оглядове уявлення про еволюцію розвитку сімейних відносин, про батьківство як психолого-педагогічний феномен, вивчити різні аспекти сімейного життя, сформувати навички культури шлюбних відносин.
Компетентності, формування яких забезпечує навчальна дисципліна	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; - здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; - здатність діяти соціально відповідально та свідомо; - здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; - здатність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність; - усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми; - здатність аналізувати феномени, пов'язані з сімейним життям; - визначати причини психологічних проблем та пропонувати стратегії їх подолання.
Програмні результати навчання	В результаті вивчення дисципліни студент повинен знати: <ul style="list-style-type: none"> - провідні тенденції у розвитку сучасної сім'ї; - функції та життєвий цикл сім'ї; - ознаки готовності до шлюбу, подружньої сумісності/несумісності; - закономірності динаміки емоційних взаємин у шлюбі; - функції, динаміку, етапи розвитку подружньої сексуальності; - фактори збереження стабільності шлюбно-сімейних стосунків. - фактори «ризиків» у функціонуванні сім'ї на різних етапах її розвитку; - проблеми становлення та функціонування молоді сім'ї;

	<ul style="list-style-type: none"> - ознаки готовності до народження дитини; - основні моделі батьківсько-дитячих відносин; - психологічні механізми соціалізації дитини в сім'ї; - батьківські установки та принципи сімейного виховання; - причини психологічних проблем у сім'ї; - форми розпаду сімейних відносин; - типологію подружніх конфліктів та стратегії їх профілактики; - чинники задоволеності шлюбом; <p style="text-align: center;">вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вільно користуватися науковою термінологією; - аналізувати психолого-педагогічні ситуації з метою визначення психологічної готовності індивідів до шлюбу, проблем взаємодії в сімейному житті та порушень родинного виховання; - застосовувати техніки спілкування у сімейній комунікації; - застосовувати стратегії профілактики сімейних конфліктів для створення та збереження психологічно здорової сім'ї.
Зміст навчальної дисципліни	<p>Модуль 1. Загальні питання психології сім'ї.</p> <p>Модуль 2. Проблеми становлення та функціонування молодої сім'ї.</p> <p>Модуль 3. Психологія подружніх взаємин.</p> <p>Модуль 4. Психологія сімейного виховання.</p>
Заходи та методи оцінювання	<p>Оцінювання модулів 1-4 здійснюється за результатами виконання однієї контрольної (модуль 1-2) та однієї екзаменаційної (модуль 3-4) робіт у тестовій формі.</p> <p>Оцінювання кожного модуля здійснюється за 12-бальною шкалою.</p> <p>Семестрова оцінка визначається як середнє арифметичне оцінок з 1-4 модулів за 12-бальною шкалою.</p>

Види навчальної роботи та її обсяг в акад. годинах

	Усього	Чверті	
		III	IV
	120	60	60
Усього годин за навчальним планом, у тому числі:			
Аудиторні заняття, з них:	32	16	16
Лекції	16	8	8
Лабораторні роботи	0	0	0
Практичні	0	0	0
Семінарські	16	8	8
Самостійна робота у тому числі при підготовці до аудиторних занять	88	44	44
підготовці до модульних контрольних робіт (екзамену)	16	8	8
виконанні курсових проектів (робіт)	0	0	0
виконанні індивідуальних завдань	0	0	0
опрацюванні розділів програми, які не викладаються на лекціях	60	30	30
Заходи семестрового контролю			підсумкова оцінка, семестрова (екзамен)

Специфічні засоби навчання	Навчальний процес передбачає використання мультимедійного комплексу.
Навчально-методичне забезпечення	Основна література 1. Андреева Т. В. Семейная психология: учеб. пособ. – СПб.: Речь, 2004. – 244 с. 2. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 96 с.

	<p>3. Гиппенрейтер Ю. Б. Общаться с ребенком. Как? – Москва: АСТ, Астрель, Харвест, 2008. – 214 с.</p> <p>4. Корольчук М.С. Психология семейных взаимоотношений. – К.: Ника-центр, 2011. – 296 с.</p> <p>5. Помиткіна Л. В. Психология сім'ї: навч. посіб. – К.: Вид-во Нац. авіац. унту «НАУ-друк», 2010. – 270 с.</p> <p>6. Столярчук О. А. Психология сучасної сім'ї : навч.посіб. / О. А. Столярчук. – Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. – 136 с.</p> <p>8. Федоренко Р. П. Ф 33 Психология сім'ї: навч. посіб. / Раїса Петрівна Федоренко. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 364 с.</p> <p style="text-align: center;">Додаткова література</p> <p>1. Роджерс К. Психология супружеских отношений. Возможные альтернативы. – М.: Эксмо, 2002. – 288 с.</p> <p>2. Целуйко В. М. Психология современной семьи. – М.: Владос, 2006. – 287 с.</p> <p>3. Шнейдер Л. Б. Семейная психология. – М.: Академический проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2006. – 768 с.</p> <p>4. Эйдемиллер Э. Г. Психология и психотерапия семьи. – СПб: Питер, 2001. – 656 с.</p>
--	--

**Структура навчальної дисципліни
Лекційний курс (16 год.)**

№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Сім'я як соціально-психологічний феномен Соціально-психологічна характеристика сім'ї. Функції родини та специфіка їх реалізації в сучасних умовах. Типологія сім'ї. Етапи життєдіяльності родини. Психологічний аналіз етапів життєдіяльності сім'ї. Психологічні особливості розвитку сучасної сім'ї.	2
2	Шлюбно-сімейні стосунки Співвідношення понять «шлюб» і «сім'я». Моделі шлюбу. Мотиви шлюбу. Сімейні ролі і внутрішньосімейна рольова структура. Фактори збереження стабільності шлюбно-сімейних стосунків.	2
3	Психологічна готовність особистості до сімейного життя Структурні компоненти готовності до сімейного життя. Фізична зрілість. Етико-психологічна і соціальна готовність до сімейного життя. Сексуальна готовність. Роль батьківської сім'ї в підготовці підростаючого покоління до сімейного життя: соціальний, етичний, правовий, психологічний, естетичний, господарсько-економічний аспекти тощо.	2
4	Молода сім'я Поняття та загальна характеристика молодого родини. Типи молодих сімей та стадії їх розвитку. Основні причини розлучень в молодих сім'ях.	2
5	Родинні кризи Чинники психологічного здоров'я сім'ї. Рівні психологічного здоров'я родини. Сімейна криза, її види, передумови й ознаки. Симптоми сімейної кризи на індивідуальному рівні. Нормативні родинні кризи. Типові ненормативні сімейні кризи. Нормативні кризи інфертильної (бездітної) родини. Аспекти кризи вторинної шлюбної адаптації. Чинники кризи засвоєння батьківських ролей. Синдром «спустілого гнізда».	2
6	Психологія подружньої сексуальності Функції та динаміки подружньої сексуальності. Особливості жіночої та чоловічої сексуальності та її роль у взаєминах шлюбних партнерів. Психологічна детермінація подружніх сексуальних проблем.	2
7	Основні психолого-педагогічні моделі батьківсько-дитячих взаємин «Психоаналітична» модель сімейного виховання. «Біхевіористична» модель сімейного виховання. «Гуманістична» модель сімейного виховання.	4
	Усього:	16

Семінари (16 г.)

№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	<p>Життєвий цикл сім'ї Поняття про життєвий цикл сім'ї та його релятивність. Характеристики родинного життєвого циклу. Завдання родини з трьома дітьми різного віку. Основні стадії родинного життєвого циклу. Типові проблеми та типові завдання чотирьох стадій родинного життєвого циклу</p>	2
2	<p>Провідні тенденції в розвитку сучасної сім'ї: гуманізація стосунків, зростання значущості групових характеристик у порівнянні з інституціональними, егалітаризація сімейних зв'язків, підвищення ролі внутрішніх регулювальників сімейних відносин. Альтернативні форми шлюбно-сімейних відносин (самотність, незареєстровані шлюби, свідомо бездітний шлюб, серійна моногамія, неповні сім'ї, гомосексуальні пари, комуна).</p>	2
3	<p>Адаптація та сумісність подружжя Поняття подружньої сумісності та несумісності. Чинники шлюбного потенціалу подружжя. Аспекти подружньої сумісності. Зміст духовного й інтелектуального рівнів подружньої сумісності. Типові психологічні ознаки подружньої несумісності.</p>	2
4	<p>Взаємини молодого подружжя з батьками. Стадії розвитку взаємин молододі та батьківської родин. Проблема взаємодії дорослих дітей і їх батьків. Проблеми адаптації молодят до проживання у батьківській родині. Динаміка проблемного ставлення матері до одруження дитини. Проблеми ставлення батьків до родини своєї дитини. Проблемне ставлення молодого подружжя до батьків. Проблеми взаємодії невістки та свекрухи.</p>	2
5	<p>Розлучення як феномен шлюбного життя Поняття про розлучення та його характеристики. Двоєке суспільне ставлення до розлучення. Стадії процесу розлучення. Типові соціальні та індивідуальні наслідки розлучень. Типові причини розлучень. Вияви непередготовленості молоді до сімейного життя. Типові причини розлучень. Періоди розлучення за С. Кратохвілом. Стратегії поведінки перед розлученням. Стадії переживання звістки про розлучення. Типи сприймання ситуації після розлучення.</p>	2
6	<p>Психологічні особливості повторних шлюбів Поняття повторного шлюбу, його мотивація. Типові причини самотності розлучених жінок. Типові психологічні ознаки повторного шлюбу. Типова мотивація повторного одруження. Типові психологічні особливості повторного шлюбу. Загальні психологічні особливості повторного шлюбу. Різновиди повторних шлюбів. Типові проблеми батьківсько-дитячих взаємин у повторних шлюбах.</p>	2
7	<p>Роль сім'ї в розвитку особистості дитини Сім'я як провідний фактор соціалізації дитини. Соціально-психологічна характеристика стилів сімейного виховання. Сиблінгові позиції та їх вплив на формування особистості дитини.</p>	2
8	<p>Вплив батьківського ставлення на розвиток дитини. Умови адекватного заохочення й покарання дитини в сім'ї. Вплив батьківських директив на формування особистості дитини. Психологічні механізми формування дитини-невротика.</p>	2
	Усього	16

**Опрацювання розділів програми,
які не викладаються на лекціях (60 г.)**

№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Еволюція сім'ї та шлюбу в історичному ракурсі. Зародження та розвиток сім'ї на початкових етапах існування людства. Види шлюбно-сімейних відносин первісного первісного суспільства. Полігамія. Моногамія. Шлюбні та сімейні відносини в стародавньому світі. Особливості шлюбів та сімей у Середньовіччі.	8
2	Сучасний стан розвитку шлюбно-родинних взаємин Типові ознаки сучасної сім'ї. Ознаки кризи сучасної сім'ї. Сучасні тенденції розвитку шлюбу та сім'ї.	8
3	Психологічні концепції шлюбу Сутність психологічної концепції шлюбу К. Хорні. Сутність психоаналітичної концепції шлюбу К. Юнга. Сутність гуманістичної концепції шлюбу К. Роджерса.	10
4	Дитина в молодій родині Криза батьківства. Типові гендерні проблеми пристосування до статусу батьківства. Базові функції батьківського виховання. Типові причини усунення батьками бабусь і дідусів від виховання онуків. Початкові стадії розвитку батьківства за Галинські.	6
5	Задоволеність шлюбом як показник його успішності Чинники подружнього зв'язку за Лаптьонком. Зв'язок рівнів задоволеності шлюбом і якістю подружньої взаємодії. Базові чинники задоволеності шлюбом. Типові фактори незадоволеності шлюбом. Чинники успішного шлюбу.	6
6	Психологія подружньої зради Різновиди подружньої невірності. Подружня зрада, її ознаки, причини та наслідки. Передумови подружньої зради. Причини подружньої зради чоловіків. Причини подружньої зради жінок. Типи жінок, схильних до позашлюбних зв'язків. Типи чоловіків, схильних до позашлюбних зв'язків. Типові особистісні реакції шлюбних партнерів у зраді. Реакції зраженого шлюбного партнера. Гендерні реакції зраженого шлюбного партнера.	6
7	Правила виховання дитини від Ю. Б. Гіппенрейтер	4
8	Соціально-психологічні чинники виникнення стресу у сім'ї та способи його подолання Сім'я як основне джерело стресу. Характеристика основних проблем сім'ї, які супроводжують життєдіяльність. Сім'я як чинник стресу для її членів. Способи попередження і подолання стресу в сім'ї	6
9	Психологічні проблеми виховання дітей в неповній сім'ї Сімейні конфлікти. Припинення шлюбу: діти та розлучення.	6
	Усього:	60

Ухвалено на засіданні кафедри ІІІ. Протокол №2 від 10.09.2020 р.

Завідувач кафедри ІІІ, проф.

Палагута В.І.

Розробник силябусу навчальної дисципліни, доц.

Учитель І.Б.